

KRONIKA

1984 m. rugsėjo 25 d. Vilniaus V. Kapsuko universitete Specializuotosios filologijos mokslų daktaro laipsnio teikimo tarybos posėdyje disertaciją apgynė LTSR MA Lietuvių kalbos ir literatūros instituto jaun. m. b. Saulius Ambrasas. Disertacijos tema „Nomina actionis senojeje lietuvių kalboje“. Darbo vadovas – VVU Baltų filologijos katedros profesorius dr. V. Urbutis, oficialieji oponentai – LTSR MA vyr. mokslinis bendradarbis dr. A. Sabaliauskas ir VISI docentas A. Rosinas. Disertaciją recenzavo Vilniaus valstybinis pedagoginis institutas.

Pirmą kartą lietuvių kalbotyroje, remiantis šiuolaikine žodžių darybos teorija, diachroniškai aprašomi senosios raštijos veiksmožodžių abstraktų darybos tipai įvairiais lietuvių kalbos raidos tarpsniais, išryškinti šios kategorijos vidiniai pakitimai ir jų santykinė chronologija, ryšys su kitomis kategorijomis.

Spalio 16 d. filologijos mokslų kandidato disertaciją apgynė VVPI Anglų kalbos katedros vyr. dėstytojas Alfonsas Pilka. Disertacijos tema – „Lietuvių kalbos nežymimieji determinatyvai (gretinant su anglų kalba)“. Darbo vadovas – TSRS MA Kalbotyros instituto vyr. mokslinė bendradarbė dr. T. Bulygina-Šmeliova, oficialieji oponentai – VVU Gamtos ir tikslųjų mokslų anglų kalbos katedros vedėjas prof. dr. L. Valeika, KKI Kalbų katedros docentas A. Drazdauskas. Disertaciją recenzavo LTSR MA Lietuvių kalbos ir literatūros institutas.

Darbe nagrinėjami lietuvių kalbos nežymimieji determinatyvai (lyginant su anglų kalba), jų semantinė struktūra ir realizacija kalboje: atskleistos determinatyvų referencinės galimybės ir semantinės bei funkcinės ypatybės.

Lapkričio 13 d. filologijos mokslų kandidato disertaciją apgynė VVU Kauno vakarinio fakulteto asistentas Alvydas Butkus. Disertacijos tema – „Lietuvių pravarės“. Darbo vadovas – VVU Lietuvių kalbos katedros vedėjas prof. dr. Z. Zinkevičius, oficialieji oponentai – VVPI Lietuvių kalbos katedros profesorius dr. V. Grinaveckis, LTSR MA Lietuvių kalbos literatūros instituto mokslinė bendradarbė V. Maciejauskienė. Disertaciją recenzavo Latvijos P. Stučkos valstybinis universitetas.

Tai pirmas išsamesnis darbas apie šiuolaikines lietuvių pravarės, jų paplitimą. Aiškinamos jų atsiradimo ir egzistavimo priežastys, išryškinta pravarėžių struktūra ir jų motyvų hierarchija.

Lapkričio 13 d. filologijos mokslų kandidato disertaciją apgynė ŠPI Lietuvių kalbos katedros vyr. dėstytojas Juozas Pabrėža. Disertacijos tema – „Kirčio atitraukimo dinamika šiaurės žemaičių tar-mėje“. Darbo vadovas – VVU Lietuvių kalbos katedros docentas dr. A. Girdenis, oficialieji oponentai – Latvijos TSR MA A. Upyčio Kalbos ir literatūros instituto vyr. mokslinis bendradarbis dr. L. Cep-lytis ir LTSR Švietimo ministerijos Peda-

gogikos mokslinio tyrimo instituto vyr. mokslinis bendradarbis J. Aleksandravičius. Disertaciją recenzavo LTSR MA Lietuvių kalbos ir literatūros institutas.

Darbe, remiantis sisteminga rišlių magnetofono įrašų analize bei statistiniais metodais (statistiniai duomenys gauti elektronine skaitiavimo mašina EC 1060), įrodyta, kad žemaičių kirčio atitraukimas yra dinamiškas reiškinys, gyvas diachroninis procesas. Jo raidai ir plitimui ypač didelį poveikį darė vidiniai kalbos raidos dėsningumai.

Gruodžio 11 d. filologijos mokslų daktaro disertaciją apgynė VISI Rusų ir lietuvių kalbos katedros docentas Albertas Rosinas. Disertacijos tema „Baltų kalbų įvardžiai: sinchronija ir diachronija“. Oficialieji oponentai – VVU Baltų filologijos katedros vedėjas akademikas prof. dr. V. Mažiulis, TSRS MA Slavistikos ir baltanistikos instituto struktūrinės tipologijos sektoriaus vadovas prof. dr. Viač. Vs. Ivanovas, TSRS MA Kalbotyros instituto vyr. mokslinis bendradarbis prof. dr. J. S. Stepanovas. Disertaciją recenzavo Latvijos valstybinis P. Stučkos universitetas.

Darbe sinchroniškai ištirti sintagminiai ir paradigminiai įvardžių santykiai bei jų funkcijos, aprašyta baltų kalbų įvardžių semantinė struktūra ir pateikta nauja įvardžių klasifikacija. Rekonstruotas baltų įvardžių pirminis inventoriųs ir jų semantinė struktūra, nustatytos baltų prokalbės įvardžių paradigmos, išryškinti tų paradigmų modifikacijos dėsningumai atskirose baltų kalbose ir tarmėse.

1984 m. gruodžio 13 d. LTSR MA Lietuvių kalbos ir literatūros institute

įvyko III jaunųjų lituanistų konferencija. Darbas vyko trimis sekcijomis. Kalbinius pranešimus skaitė jaunieji Lietuvių kalbos ir literatūros instituto darbuotojai, aukštųjų mokyklų dėstytojai bei aspirantai, dalyvaujantys respublikiniame jaunųjų lituanistų seminare (vadovas dr. A. Girdešis). Fonetikos, fonologijos ir morfonologijos sekcijoje (pirmininkė L. Grumadienė) buvo perskaityta 16 pranešimų. Morfonologijos klausimus nagrinėjo D. Mikulėnienė ir G. Akelaitienė, akcentologijos – B. Stundžia, eksperimentinės fonetikos tyrimo rezultatai pagrįsti L. Anusienės, V. Mauricaitės, R. Kliukienės pranešimais, fonologines problemas kėlė K. Garšva, I. Ručinskaitė, G. Kačiūskienė, V. Karosienė, B. Jasiūnaitė. Dalis pranešimų buvo skirta tarmių bei kalbų kontaktų klausimams (R. Janavičienės, O. Romanciuok, L. Grumadienės, A. Litvino, D. Balšaitytės). Gramatikos ir semantikos sekcijoje (pirmininkė M. Norkaitienė) taip pat buvo perskaityta 16 pranešimų. Kalbos istorijos klausimus nagrinėjo S. Ambrasas ir V. Daunytė. Apie baltų kalbų veiksmažodį pranešimus skaitė L. Servaitė, D. Konstantinova, S. Temčinas, V. Limanauskaitė, apie dalyvių adjektyvaciją – A. Malakauskas. A. Montvilienės ir M. Norkaitienės pranešimuose buvo keliami žodžių darybos klausimai. Sintaksės ir semantikos problemoms skirti N. Požėraitytės, N. Maskalūnienės, L. Jaramaitytės, S. Tumėno, I. Kljūnaitės pranešimai. Antroponimikos klausimus nagrinėjo M. Ramonienė, etimologijos – R. Buivydienė.

Konferencijos pranešimų tezės numatomos išleisti atskiru leidiniu

Irena Remenytė, Laima Grumadienė